

การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านส่งผลต่อการบริหาร
ความขัดแย้งในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์*

OPERATION ON THE ROLE OF VILLAGE COMMITTEE AFFECTING THE
CONFLICT MANAGEMENT IN AREA NA KHU SUB-DISTRICT
OF NA KHU DISTRICT IN KALASIN PROVINCE

दनय लामका

Danai Lamkham

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding author E-mail: namedanai@gmail.com

Received 27 September 2023; Revised 5 October 2023; Accepted 27 October 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านและการบริหารความขัดแย้งในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 188 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วย 3 ส่วน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

* ดนัย ลามคำ. (2566). การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านส่งผลต่อการบริหาร

ความขัดแย้งในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 1(5), 14-28.

Danai Lamkham. (2023). Operation on the Role of Village Committee Affecting the Conflict Management in Area Na Khu Sub-District of Na Khu District In Kalasin Province. *Journal of Interdisciplinary Social*

Development, 1(5), 14-28.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.72$, $S.D.=.97$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{x}=4.15$, $S.D.=.83$) และรองลงมา คือ การประสานจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะทำงานด้านต่างๆ เพื่อดำเนินการหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น ภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{x}=4.03$, $S.D.=.83$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ จัดการตามหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึดของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ($\bar{x}=2.56$, $S.D.=1.35$)

2. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคูจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าเพศ และระดับการศึกษามีความแตกต่างกันกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคูจังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ส่วนอายุและประสบการณ์ทำงานไม่มีความแตกต่างกันกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

3. แนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้แก่การจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ทั้งเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ และส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้าน หาความรู้ หรือส่งเสริมให้มีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้คณะกรรมการมีความรู้ด้านกฎหมายที่เพิ่มขึ้นและสามารถปฏิบัติงานด้านต่างๆ ได้ดีขึ้น รวมทั้งการพัฒนาด้านการเป็นผู้นำ และด้านสังคมต่างๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้าน, การบริหารความขัดแย้ง, ประชาชน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the performance of duty on the role of village committees and conflict management in the area of Nakhu Sub - District in Nakhu District of Kalasin committees with the gender, age, educational level and working experience in the area of Nakhu Sub-District in Nakhu District of Kalasin province and 3) to search the guidelines for development of the performance on duty by the role of village committees and conflict management in the area of Nakhu Sub-District in Nakhu District of kalasin province . The purposive groups using for this study were 188 persons from village committees. The instruments using for this study were Questionnaires and the statistics using for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. The hypothesis testing included t-test (Independent sample) and F-test (one way anova).

The results of findings were as follows :

1) For overall of performance on duty of village committees was in medium level. Considering on each aspect was founded that the aspect with the highest level was the following on the operation by developing plan for villages and the rest was coordinating on developing plan for villages with the others such as state section, individual section and local administrative organizations. But, the least level was management on the warrant of search from local officer.

2) The result of analysis on difference between various factors and performance on the role and duty of village committees in the area of Nakhu Sub-District in Nakhu District of Kalasin Province by dividing on gender and educational level was statistical significant difference at .06 level. But, the age and working experience were not different on performance of role and duty for

the village committees in the area of Nakhu Sub-District in Nakhu District of Kalasin Province.

3) Guidelines for development of duties according to the role of the village committee ie, providing training for knowledge on duty Laws related to authority and encourage the village committee to educate or encourage additional education so that the committee has more legal knowledge and can perform various tasks as well as developing leadership and various social aspects In order to keep up with the changing society in the present day.

Keywords: Performance on duty and role of village committees, Conflict management, People

บทนำ

ความขัดแย้งของสังคมเป็นปัญหาสำคัญของสังคมมาเป็นเวลานานแล้ว และทวีความ

รุนแรงขยายวงกว้างจนกลายเป็นปัญหาสังคมโลก ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้เล็งเห็นความสำคัญ และได้ดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในสังคม โดยถือว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข เพราะทำให้ราษฎรของประเทศต้องเสียค่าใช้จ่ายในชั้นศาล ไม่ว่าจะเป็นค่าเดินทางไปศาล ทำให้เสียเวลาในการประกอบอาชีพ รวมทั้งทำให้คดีที่ค้างอยู่ในศาลที่มีจำนวนมากอยู่แล้วนั้นยิ่งเพิ่มขึ้นทุกวันทำให้การตัดสินในชั้นศาลมีความล่าช้ายิ่งขึ้น (วนิดา ชนินทุยทวงศ์, 2557, น. 11)

การสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์ของสังคมโดยรวมถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สนับสนุนให้การดำเนินนโยบายเพื่อการพัฒนาประเทศและการปฏิรูปบรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งภายหลังการดำเนินนโยบายของรัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติในการสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์ในช่วงปีหนึ่งทั้งการสร้างการรับรู้ความเข้าใจ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศความปลอดภัยสมานฉันท์ในระดับจังหวัด อำเภอ ท้องถิ่นการจัดเวทีเสวนาเพื่อแก้ไขปัญหาตามความต้องการของประชาชน การจัดการข้อร้องเรียนของศูนย์ดำรงธรรมการเยียวยา ดูแล

และฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับศูนย์รองดองสมานฉันท์เพื่อ การปฏิรูป ทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งในสังคมที่สะสมมาก่อนที่รัฐบาลจะเข้าบริหาร ประเทศมีความคลี่คลาย ส่งสัญญาณเชิงบวกอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ในช่วงปีที่ 2 รัฐบาลและ คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงได้ดำเนินนโยบายสร้างความปรองดองสมานฉันท์อย่างต่อเนื่อง จากการดำเนินการดังกล่าวทำให้ความขัดแย้งในสังคมลดลง สังคมไทยมีความสุขมากขึ้น ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมัครสมานสามัคคีนานาประเทศมีความเชื่อมั่นซึ่งสะท้อน ได้จากรายงานการรวบรวมสถิติความสุขโลกประจำปี 2559 (World Happiness Report 2016) ของสหประชาชาติ โดยปี 2559 ประเทศไทยมีความสุขอยู่ลำดับที่ 33 ของโลก ชัยชนะขึ้น จากลำดับที่ 34 ในปี 2558 และอันดับที่ 36 ในปี 2556 และล่าสุดจากการจัดอันดับประเทศ ที่มีความทุกข์จากเศรษฐกิจน้อยที่สุดในโลก (Misery index) โดยสำนักข่าวบลูมเบิร์ก (Bloomberg) พบว่า ในปี 2559 ประเทศไทยเป็นอันดับ 1 ที่มีความทุกข์จากเศรษฐกิจน้อย ที่สุดในโลก นอกจากนี้ ยังสะท้อนได้จากบทบาทของประเทศไทยในเวทีโลกการเปลี่ยนแปลงที่ ดีขึ้น เนื่องมาจากที่รัฐบาลมุ่งมั่นขับเคลื่อน การดำเนินนโยบายสร้างความปรองดองสมานฉันท์ อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประเทศไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

อำเภอนาคู เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีปัญหาเรื่องความขัดแย้งในหมู่บ้าน เนื่องจากมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ดังนั้นเพื่อขจัดความ ขัดแย้งในชุมชนและหมู่บ้านให้หมดไป อำเภอ นาคู จึงได้จัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ และ หมู่บ้านขึ้น ซึ่งตามโครงสร้างของคณะกรรมการหมู่บ้าน ที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.ลักษณะปกครอง ท้องที่ พ.ศ.2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 มาตรา 28 ตรี ในแต่ละหมู่บ้านจะมี คณะกรรมการหมู่บ้าน อย่างน้อยหมู่บ้านละ 12 คน

คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เป็นกลไกการทำงานทางสังคมที่มีมานาน มีรูปแบบการ ทำงานแบบบูรณาการเพื่อให้เกิดความสมดุลทางสังคมในการแก้ไขปัญหาทุกด้านของสังคมใน ระดับหมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความสงบ เรียบร้อย และปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน โดยใช้กลไก ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ดังนั้นหาก

บางส่วนยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ของตน เป็นการแต่งตั้งจากส่วนราชการ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ไม่ได้รับการอบรม ขาดแรงจูงใจ ขาดการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน มีองค์กรซ้ำซ้อนจากหน่วยงานอื่น ทำให้บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน ไม่ได้รับความสำคัญเท่าที่ควรจากรายงานผลการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านของจังหวัดพิษณุโลกพบว่ามีปัญหาที่สอดคล้องตรงกันกับจังหวัดอื่นๆ คือ ปัญหาคณะกรรมการหมู่บ้านขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาหมู่บ้าน ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านขาดความเป็นเอกภาพ และคณะกรรมการหมู่บ้านขาดความเข้าใจในการบริหารจัดการ ในการพัฒนาหมู่บ้านแบบบูรณาการร่วมกัน (กรมการปกครองจังหวัดพิษณุโลก , 2557 : 25)

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญในประเด็นดังกล่าว จึงได้ศึกษาบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารความขัดแย้ง ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อหาวิธีการ ขั้นตอน หรือการสร้างกระบวนการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาหมู่บ้าน ตลอดจนการนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน และวางแผนในการปฏิบัติงานของศูนย์ดำรงธรรม อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านและการบริหารความขัดแย้งในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน และแนวทางการบริหารความขัดแย้งในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่คณะกรรมการหมู่บ้านในตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ 14 หมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 188 คน ซึ่งเป็นกรรมการหมู่บ้านทั้งเพศชายและหญิงที่สามารถให้ข้อมูลได้

2. กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มเป้าหมายได้แก่คณะกรรมการหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ 14 หมู่บ้าน มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 188 คน

3. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกรรมการหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้แก่ ข้อมูล เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ลักษณะเป็นแบบให้ตรวจสอบรายการ (Check - list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน และการบริหารความขัดแย้งในเขตพื้นที่ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

ใช้การวัดตามเกณฑ์ Likert Scale มีลักษณะการวัดแบบมาตราวัดส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด 2548 : 99)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของของคณะกรรมการหมู่บ้านให้ดียิ่งขึ้นเป็นคำถามแบบปลายเปิด

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (CONTENT VALIDITY) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาจากเอกสารตำรา จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำแบบสอบถาม ให้

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ที่มีวุฒิทางด้านรัฐศาสตร์ได้ตรวจสอบ ความถูกต้อง ครอบคลุม ครบถ้วนของแบบสอบถามดังกล่าว แล้วปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไป ทดสอบ (Try-Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด แล้วนำมาหาค่าความ เชื่อมั่น (RELIABILITY) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (CRONBACH'S ALPHA COEFFICIENT)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่ง มีการ วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ในการวิเคราะห์จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ทดสอบการแจกแจงของข้อมูลหาก ข้อมูลแจกแจงแบบปกติใช้ Independent t-test และ One - Way ANOVA หากข้อมูลแจก แจงไม่ปกติ ใช้ Mann - Whitney signed rank test และ Kruskal - Wallis test

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านส่งผลต่อ การบริหารความขัดแย้งในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์” ผู้วิจัยพบประเด็นของ ผลการวิจัยที่สามารถนำมาเสนอเพื่อทำการสรุปผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 68.09 และเป็นเพศหญิง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 31.91 อายุอยู่ระหว่าง 50 – 59 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 47.87 มีสถานภาพสมรส 170 คน คิดเป็นร้อยละ 90.43 มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 51.06 อาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 137 คน คิด เป็นร้อยละ 72.87 มีตำแหน่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อย ละ 51.60 และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 57.98

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านและ การบริหารความขัดแย้งในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง ($\bar{x}=3.72$, S.D.= .97) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{x}=4.15$, S.D.= .83) และรองลงมา คือ การประสานจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะทำงานด้านต่างๆ เพื่อดำเนินการหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น ภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{x}=4.03$, S.D.= .83) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ จัดการตามคำสั่งให้ค้นหรือให้ยึดของเจ้า พนักงานท้องถิ่น ($\bar{x}= 2.56$, S.D.= 1.35) และแจ้งข่าวสารคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ของตน และพื้นที่ใกล้เคียงแก่ทางราชการ ($\bar{x}=2.63$, S.D.= 1.22) และจำแนกออกเป็นรายด้านดังนี้

2.1 ด้านอำนาจการโดยภาพรวมอยู่ในมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านและการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.78$, S.D.= .86) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารสร้างความเข้าใจกับประชาชน ($\bar{x}= 3.92$, S.D.= 1.07) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่การจัดทำรายงานผลการดำเนินการของคณะทำงานในรอบปีว่ามีผลงานในเรื่องใดบ้าง ($\bar{x}= 3.63$, S.D.= .90)

2.2 ด้านการแผนพัฒนาหมู่บ้านโดยภาพรวมอยู่ในมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านและการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.97$, S.D.= .83) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การประสานจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะทำงานด้านต่างๆ เพื่อดำเนินการหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น ภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{x}=4.03$, S.D.= .83) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่การรวบรวมและจัดทำข้อมูลต่างๆของหมู่บ้าน ($\bar{x}=3.82$, S.D.= .85)

2.3 ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยโดยภาพรวมอยู่ในมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านและการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.81$, S.D.= .99) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนี้ 1. ยึดหลักกฎหมาย ความมีเหตุผล และสันติวิธี 2. ปฏิบัติตามเสียงข้างมาก รับฟังเสียงข้างน้อย 3. มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและสังคม 4. เสียสละและรับผิดชอบต่อส่วนรวม ($\bar{x}=4.00$, $S.D.=.87$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมดูแลให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของหมู่บ้าน ($\bar{x}=3.66$, $S.D.=.88$)

2.4 ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจโดยภาพรวมอยู่ในมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านและการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.77$, $S.D.=.94$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาและส่งเสริมการประกอบอาชีพ การผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ($\bar{x}=3.83$, $S.D.=.91$) ส่วนข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมการดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในหมู่บ้าน ($\bar{x}=3.68$, $S.D.=.86$)

2.5 ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขโดยภาพรวมอยู่ในมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านและการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.79$, $S.D.=.97$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ รวมถึงการจัดสวัสดิการต่างๆ ของหมู่บ้าน ($\bar{x}=3.86$, $S.D.=.96$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการสาธารณสุข ($\bar{x}=3.61$, $S.D.=1.01$)

2.6 ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยภาพรวมอยู่ในมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านและการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.67$, $S.D.=.97$) ได้แก่ การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา การบำรุงรักษา ศิลปวัฒนธรรม และจารีตประเพณี ($\bar{x}=3.72$, $S.D.=1.01$)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปร	df	$\bar{x}$	f	P-value
เพศ	186	.79	5.129	.025**
อายุ	4	164.60	.419	.795
ระดับการศึกษา	4	1510.19	4.12	.003**
ประสบการณ์ทำงาน	4	678.58	1.78	.135

** แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เพศ และระดับการศึกษามีความแตกต่างกันกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05

ส่วนอายุและประสบการณ์ทำงานไม่มีความแตกต่างกันกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

4. ข้อเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน

4.1 ด้านการพัฒนาการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (จำนวน 12 คน) ได้มี ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น คือ เป็นผู้นำในหมู่บ้านที่ประชาชน เป็นคนเลือกมา ดังนั้น ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี นำพาหมู่บ้านให้สงบสุข รวมทั้ง ต้องมีการปฏิบัติงาน ด้านต่าง ๆ คือ ด้านการปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้านของตนเอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีบัตร พกพาอาวุธปืน มีการทำงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน, อสม. ควรจะมีการแบ่งหน้าที่ให้กับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเก็บข้อมูล จปฐ.

4.2 ด้านค่าตอบแทน มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (จำนวน 8 คน) ได้มีข้อเสนอแนะ คือ ควรเพิ่มค่าตอบแทนให้มากขึ้นกว่าเดิม มีค่าเบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุม ในการปฏิบัติงาน ให้มีสวัสดิการ เหมือนข้าราชการ เพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

4.3 ด้านงบประมาณ มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (จำนวน 6 คน) ได้มีข้อเสนอแนะคือควรจัดสรรงบประมาณให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อที่จะสามารถดำเนินโครงการในหมู่บ้านได้อย่างรวดเร็ว มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการต่างๆ มีการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการต่างๆ

อภิปรายผล

1. การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านและการบริหารความขัดแย้งในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.72$, S.D.= .97) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X}=4.15$, S.D.= .83) และรองลงมา คือการประสานจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะทำงานด้านต่างๆ เพื่อดำเนินการหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น ภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X}= 4.03$, S.D.= .83) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ จัดการตามคำสั่งให้ค้นหรือให้ยึดของเจ้า พนักงานท้องถิ่น ($\bar{X}= 2.56$, S.D.= 1.35) และแจ้งข่าวสารคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ของตน และพื้นที่ใกล้เคียงแก่ทางราชการ ($\bar{X}= 2.63$, S.D.= 1.22) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของสุวรรณ มาลี (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ในเขตอำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงจันทร์ เหล่าฉาย(2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน:กรณีศึกษาอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

2.1 สมมติฐานคณะกรรมการหมู่บ้านที่มี เพศ และระดับการศึกษาต่างกันปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457

และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสันต์ ชิงชนะ (2546) ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ตามตัวแปร พบว่า บทบาทของผู้ใหญ่บ้านที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คือ บทบาทระหว่างผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศ รายได้และขนาดของหมู่บ้านที่ปกครองแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของณัฐฉิ ฤนนอก (2555) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษา: อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง (3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งพบว่าไม่แตกต่างกัน

2.2 สมมติฐานคณะกรรมการหมู่บ้านที่มี อายุและประสบการณ์ทำงานต่างกันปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าไม่มีความแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงจันทร์ เหล่าฉาย (2553) ที่พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความแตกต่างกันระหว่างอายุ ระดับการศึกษาระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และตำแหน่ง เห็นว่ามีการการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ($p>.05$) และณัฐฉิ ฤนนอก (2555) พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง พบว่า ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ์ มาลี (2551)พบว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา

และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปและได้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับใช้และเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไปได้ว่า

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

หน่วยงานต้นสังกัด ควรมีมาตรการที่จะส่งผลให้คณะกรรมการหมู่บ้านตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อการที่จะนำพาหมู่บ้านของตนให้เจริญ รุ่งเรือง สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง คลอดจนดำรงอยู่ได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลก และสังคมปัจจุบัน โดยคณะกรรมการหมู่บ้าน ต้องผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในแต่ละปี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนกับคณะกรรมการหมู่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2539). คู่มือพนักงานส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

กรมการปกครอง. (2556 ก). คู่มือการฝึกอบรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับเลือกใหม่ ประจำปี 2556. กรุงเทพมหานคร: ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครอง ท้องที่กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย.

กิตติศักดิ์ ปลาทองและคณะ. (2554). การจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานตรวจสอบติดตามและส่งเสริมการมีส่วนร่วม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

ชวงศ์ อุบลี (2558). การจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำในชุมชนท้องถิ่น : กรณีศึกษา
เขตพื้นที่ตำบลตะเคียนทอง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. วารสารการเมืองการ
ปกครอง, 5(1), 181-195.

ณัฐสุภา จิระภิญโญ. (2553). การศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าต่อกระบวนการให้บริการเงิน
ฝากของธนาคารออมสินสาขาราชดำเนิน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
การประกอบการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุกัญญา รุ่งทองใบสุรีย์. (2556). สภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชนและรูปแบบที่ใช้ในการ
จัดการปัญหาจังหวัดปทุมธานี. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท. (2554). ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือการแก้ปัญหา. ขอนแก่น.

Bloom.B.S. (1968). Mastery learning. UCLA – CSEIP Evaluation Comment, 1(2)
Losangeles.University of California at Los Angeles.

Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. 3rd Ed. New York:
Harper and Row Publications.